СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 216. Джерзи Сіти, Н. Дж., пятниця, 17. вересня, 1926. VOL. XXXIV. No. 216. Jersey City, N. J., Friday, September 17, 1926. THREE CENTS

НЕВДАЧА КЛЕНА ДИВУЄ СТОЛИЦЮ

ВАШИНГТОН, 15. вересня. — Вашингтон ще не може як слід зясувати собі значіння й причини невдачі Кленівської паради. Немениче враження викликали вістки з ріжних частин краю, що поперття, яке давав Ку-Клакс-Клен ріжним кандидатам, не то що сим кандидатам не помогло, але й ще часто шкодило.

Найбільше враження викликав упадок при виборах сенатора Мінса з Колорадо, котрий так і явно виступав яко кандидат Ку-Клакс-Клена.

ВБИСТВО ПРОПОВІДНИКА И ЙОГО ЛЮБОВНИЦІ ПЕРЕД СУДОМ.

НЮ ЙОРК, 15. вересня. — Велика лава присяжних суддів повіту Сомерсет, стейту Ню Джерзі, розглянувши справу вбийства проповідника д-ра Едварда Гола та його любовниці, пані Елінор Милз, постановила поставити на суд за вбийство чотири особи, а саме: паню Гол, жену вбитого проповідника; Вилі Стівенса й Генрі Стівенса, братів пані Гол; та Генрі де ла Брюер Карпендера, її кузина.

УРЯД ЗАБОРОНЯЄ ВИСИЛКУ ОРУЖА ДО НІКАРАГВИ.

ПОЛ СМИТС, Ню Йорк, 15. вересня. — Президент Кулидж видав заборону висилати оружа до середно-американської держави Нікарагви, де тепер ведеться горожанська війна.

КЛЕН ВИДАЄ ВЕЛИКІ ГРОШІ НА „РЕПРЕЗЕНТАЦІЮ".

ВАШИНГТОН, 15. вересня. — Трета конвенція Ку-Клакс-Клена, яка відбувається тепер у столиці Америки, постановила признати голові Клена великі видатки на заплачення дорогих мешкань у готелях і удержанне виставного яхту, щоби він міг „достойно представляти Клен".

ВИСЛІД КАНАДІЙСЬКИХ ВИБОРІВ.

ОТАВА, Канада, 15. вересня. — Остаточні обчислення голосів, відданих при вчорашних домініяльних виборах, показують, що партія ліберальна буде мати в парляменті 119 голосів, консервативна 91, поступові 8, ліберальні поступові 11, партія злучених фермерів Алберти 11, робітнича 3, а независимі („дикі") 2.

Значить, лібералам, найбільшій партії в парляменті, не дотає до більшости 4 голосів.

В АМЕРИЦІ ПОМЕР МОНАРХ.

НЮ ЙОРК, 15. вересня. — В Бруклині помер у 85. році життя Джордж Блядо, король циганів.

Помер він у своїм шатрі на Ню Латс Ровд в Канарсі. Недавно тому він лічився в шпиталі, але коли лікарі сказали, що він не вилічиться, він просив відпустити його домів, щоб він міг умерти серед своїх підданих.

ПЕРШІ СНІГИ В КАНАДІ.

КАЛГАРІ, Алберта, 15. вересня. —Перші сніги сього року задержали майже в цілій Алберті не покінчені ще жнива й молотьба збіжа.

Сніг укрив передовсім поля на границі Алберти й Саскачевану.

РІК ВЯЗНИЦІ ЗА КРАДІЖ 9 ДОЛЯРІВ.

НЮ ЙОРК, 15. вересня. — Федеральний суд засудив двох почтових урядовців, які призналися самі, що на спілку вкрали 9 долярів з почтової посилки, на 1 рік і 1 день вязниці кождого.

СТРАТИЛИ ГЕНЕРАЛА.

МЕКСИКО, 15. вересня. — Федеральні війска розстріляли генерала Валенте де ля Крус, котрий вів недавно повстанне проти уряду. Арештованих з ним його трох адютантів теж поставлено на воєнний суд.

ПРИТОМНИЙ, ХОЧА МАЄ ПРОБИТИЙ МОЗОК.

МИДЕЛТАВН, Ню Йорк, 15. вересня. — Джордж Рич, мешканець містаРичмонд Гил, на Лонг Айленді, був в автомобілевім випадку, в якім залізна рама вітрової заслони пробила йому череп і мозок. Мимо сього тяжкого покалічення, він сидить притомний на ліжку, курить і розмовляє. Сей случай лікарі вважають незвичайно рідким.

СУД КАРАЄ ЗА ЛОМАННЄ СОЛОМЯНИХ КАПЕЛЮХІВ.

НЮ ЙОРК, 15. вересня. — До міського суду в Бруклині доставлено нині двоє дівчат, яких один мущина обжалував за те, що вони напали на нього та поломили йому соломяний капелюх.

Дівчата виправдувалися, що вони думали, що закон зборонює носити соломяні капелюхи після 15. вересня. На запит суду, чому вони в такому случаю ломали капелюхи перед 15. вересня, дівчата відповіли, що вони думали, що один-два дні не робить ріжниці.

На се суд сказав їм, що всякому вільно носити соломяний капелюх не то по 15. вересня, але й цілу зиму, та що всякий, який нападає на такого чоловіка й ломить капелюх, поступає проти закона. Суд казав їм заплатити по 1 долярови кари від особи.

ВИБУХ У ПІДЗЕМНІМ ТУНЕЛЮ.

КАНЗАС СИТІ, Мезуре, 15. вересня. — В тунелю, який будується тепер під рікою Мезуре, а яким мається спроваджувати воду, наступив на глибині яких 300 стіп страшний вибух, від якого згинуло на місці 8 робітників.

НОВИЙ ПРОЦЕС В СПРАВІ САКО І ВАНЦЕТІ.

ДЕДГЕМ, Месечузетс, 14. вересня. — Перед стейтовим судом почався тут нова розправа в справі Сако й Ванцеті, італійських імігрантів, яких пять літ тому засуджено за вбивчий напад на грошового післанця одного підприємства.

Розправи добилася оборона засуджених, предложивши 27 запрїсяжених зізнань, які збивають закиди прокураторії. Межи зізнаннями є афідейвит Селестина Мадейроса, котрого засуджено за друге вбийство, а котрий признається тепер, що се він брав участь у нападі на післанця, за котрого вбиття тепер відповідають Сако й Ванцеті.

ЛЮДЕНДОРФ ОЖЕНИВСЯ ВДРУГЕ.

МІНХЕН, Баварія, 14. вересня. — Генерал Людендорф, який недавно розвівся зі своєю першою женою, вженився нині в друге з д-ром Матильдою фон Кемниц, відомою лікаркою, специялісткою для нервових недуг, котру перша жена Людендорфа згадувала підчас розводового процесу проти мужа як ту, з котрою Людендорф її зраджував.

ПРОБУЮТЬ ЗІБРАТИ ВСЕ ЗЕЛІЗО В ОДНІ РУКИ.

БРУКСЕЛЯ, Бельгія, 15. вересня. — Завтра зберуться в Парижі представники сталевих фабрик Франції, Німеччини, Бельгії й Люксембургу, щоби остаточно викінчити там пляни зорганізовання сталевого міжнародного тросту, який мавби обняти всі більші зелізні підприємства Европи в одну організацію.

ЖУРНАЛІСТИЧНІ ГІЕНИ.

Осип Букшований — про арешт котрого за нелегальний перехід українсько-польської границі згадували ми в одній з попередних чисел „Свободи", опинився у львівській тюрмі окружного карного суду. Щоби його як найдовше потримати в арештах, а там і позбавити здоровля, польська преса, своїм звичаєм, счинила з приводу його арештування страшний вереск, обкидуючи безборонного чоловіка такими епитетами, як „кат польського населення, кривавий лотр, відомий опришок" і т. д. і видумуючи на нього такі закиди, як „що Букшований був командантом карної експедиції і виконував морди на Поляках зі специяльною жорстокостю і насолодою".

Очевидно все це неправда, але так виють гієни, яким все ще мало крови.

КОГО І ЗА ЩО АРЕШТУЮТЬ.

Дня 5. вересня арештовано в Варшаві комітет з 50 молодиків, який приготовлявся до демонстрації „війна війні". В Мокотові з сього приводу арештовано 8 осіб і сконфісковано привезену з Кракова противоєнну одноднівку.

УКРАЇНІЗАЦІЯ ОПЕРОВИХ ТЕАТРІВ.

Українізація опери уявляє з себе крім художньо-культурного, ще й велике національно-політичне значіння. На часі в театральній справі стоїть створення революційного сюжету й музичної новизни. Цею репертуарною частею займеться „Художня національно-політична рада", що створилася при Обєднанню української опери.

Щоб вже в цім сезоні стануги на висоті музично художній, рішено взяти в репертуар опери реалістичного або фантастичного сюжету, відкинувши всяку містику. Головну увагу буде звернено на музичну драму, що як форма творчости дає і вимагає рівноправности усіх галузів мистецтва. В ній використовується: слово-поезія, звук-музика, фарба-декорація, світло, пластика-хореографія. що всі разом дають можливість колективної творчости і рівноправности всього оперного колективного персоналу.

Всі ці роди мистецтва, що їх обєднує музична драма, будуть до того освітлюватись в національним переломленні. Створити нового актора-співака, новий репертуар і порвати з старим консерватизмом. Що до цього, то українська опера перебуває в значно сприятливіших умовах, ніж инші, бо вона і раніш вже вдєчім відмовлялась від рутинної спадщини. Утворюючи нове нац.-художне діло з перших підвалин, зібравши молоді свіжі сили артистів з видатними сценічними здібностями, музично-сценічних ідеольогів сучасности, є надія утворити високо художню оперу на принципах справжнього муз.-драм. мистецтва. Директором оперних театрів УСРР обібрано Лапицького, звісного не тільки в цілім Союзі оперного дирігента, але і закордоном, де він вже до війни здобув собі славу талановитого дирігента на концертах в Лондоні, Берліні, Дрезні і других европейських містах.

„ПОМИЛУВАННЯ".

В апеляційному суді в Люблині відбулася розправа проти 31 Українців, обжалованих за змову проти Польщі. Справа ця була вже в лютім цього року розбирана на суді в Замостю, де з 54 обжалованих, 18 було засуджено на кільканайцятьлітні тяжкі роботи. Від вироку зроблено рекурс, а суд апеляційний в Люблині ще побільшив кари, прим. Ясінському з 4 на 5 літ. Вирок приняли обжаловані відспіванням Червоного Прапора.

ЗБІРНИК З. У.

Спілка революційних письменників Західньої України виготовила до друку великий (15 аркушів) художній збірник „Західня Україна".

Збірник видає ДВУ. Збірник містітиме крім художнього матеріялу, статті на мистецькі теми, а також і з культурного, економічного, громадського та політичного життя Західньої України (Галичина, Буковина, то-що). Збірник має вийти в жовтні ц. р.

ЛІКВІДАЦІЯ НЕПИСЬМЕННОСТИ В ЧЕРВОНІЙ АРМІЇ.

Ліквідація неписьменности серед червоноармійців є одним з важливіших завдань виховання бойців Червоної Армії. Правда, ще до вступу в Червону Армію майбутні червоноармійці проходять допризовну підготовку, де провадиться робота по ліквідації неписьменности і через те процент неписьменних в поповненні до Червоної Армії що року знижується. Наприклад, в 1925 році процент неписьменних з загального числа червоноармійців української військової округи давав 10.5% а в 1926 році цей процент вже знизився до 6.9%. Проте, не дивлячись на порівнюючe зменшення проценту неписьменних, справа ліквідації неписьменности серед червоноармійців має важливе значіння для більш успішного охоплення їх військово-політичним навчанням в Червоній Армії.

Керовники ліквідації неписьменности в Червоній Армії комплектуються в частинах з числа начальницького складу та письменних підготовлених червоноармійців і зайняття по лікнепу звязуються з темами військово-виховавчого характеру.

Недавно було зроблено перевірку роботи по лікнепу, при чому виявилось, що до моменту прийняття присяги добре скінчило курси лікнеп 29%, задовольнююче — 45% і лише 26% недобре.

ОБІГ ВАНТАЖУ ПО ПОРТАХ УКРАЇНИ.

Уповнаркомшляхів підсумував відомости про обіг вантажу по портах України за третій квартал поточного року. З відомостей видно, що минулого кварталу, від першого травня до кінця липня через українські порти пройшло 6.778 пароплавів і 468.200 тон різного вантажу. Найбільша кількість припадає на Одесу. За минулі три місяці одеський порт відвідало 2.279 пароплавів і пройшло 157.900 тон вантажу. На другому місці стоїть порт Маріупільський. Його відвідало 1.478 пароплавів і пройшло 124.754 тони вантажу.

Коли порівняти з даними третього кварталу минулого року то побачимо, що загальний обіг вантажу по портах України значно зріс. Торішнього третього кварталу українські порти відвідало 4.088 пароплавів і вантажу пройшло 361.800 тон. Збільшення становить 2.700 пароплавів і біля 107.000 тон вантажу.

ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ПРИ ЧЕРНИГІВСЬКОМУ МУЗЕЮ.

При місцевому державному музею відкрито спеціяльний відділ української літератури. В цім відділі зібрано колекції документів і промов Тараса Шевченка. Серед документів є рідкий бібліографічний екземпляр-щоденник Шевченка. В цім відділі є також перший на Україні куточок українського байкаря Глібова.

ПЛЯНУЮТЬ СКЛИКАТИ РОЗОРУЖНУ КОНФЕРЕНЦІЮ НА ВЕСНУ

ЖЕНЕВА, 15. вересня. — Великі держави почали межи собою тайні переговори в справі скликання розоружної конференції вже на слідуючу весну.

Ся конференція, однак, малаби на цілі лишень обмежити армії до їх теперішньої величини, себто здержати їх дальше побільшуванне.

В той самий спосіб малиби „розоружити" держави й на морю.

ЛІГА НАРОДІВ ПОЛАГОДИЛА БОРОТЬБУ ЗА МІСЦЯ В УРЯДІ.

ЖЕНЕВА, 15. вересня. — Завтра має відбутися голосованне над членами Ради Ліги Народів.

Справа сеї Ради вже полагоджена через те, що число місць у Раді піднесено з 6 на 9. Три члени будуть вибрані на 3 рока, три на 2 роки, а три на 1 рік. Нові місця малиби дістати Польща, Еспанія й Бразилія.

ЗАКИДАЮТЬ ЦЕРЕМОНІЯЛЬНЕ ОДІННЯ.

ЖЕНЕВА, 15. вересня. — Загальну увагу на засіданнях Збору Ліги Народів звертає безформальне захованне членів. Колись на кожде засіданне представники держав приходили в парадній вечірнім чорнім убранню. Нині навіть председатель Ліги приходить на отворенне першого засідання в звичайнім „бизнесовім" одінню.

Лишень один представник Індії приходить у святочнім одягу, а представники Абісінії приходять у своїм парадним національним строю.

ІТАЛІЯ ОСТЕРІГАЄ ФРАНЦІЮ ПЕРЕД ЗАГОВІРНИКАМИ.

РИМ, 15. вересня. — Фашистські газети нападають нині остро на Францію за те, що вона не хоче приняти на себе ніякої вини за те, що на її землі італійські анархісти мали плянувати замах на диктатора Мусоліні. Газети навіть кидають погрози на Францію, що Італія не буде того більше толерувати.

НЕСУПОКОЇ У ТРІЄСТІ.

ВІДЕНЬ, 15. вересня. — Подорожні, прибуваючі сюди з Трієсту, кажуть, що там ведеться боротьба межи фашистами а правильною поліцією. В боротьбі мав згинути один фашист, а другий мав віднести тяжкі рани.

Боротьба мала початися з ліберальних клюбів, на котрі напали фашисти.

НОВИЙ ПОЛЬСЬКИЙ ФІНАНСОВИЙ СКАНДАЛ.

ВАРШАВА, 15. вересня. — Польща має новий фінансовий скандал. Новий уряд закинув Грабському, бувшому премієрови, що він признав неправно монополь на сірники одній американській фірмі, а сойм визначив специяльну слідчу комісію для розслідження справи. Тепер знова Грабскі виступив остро проти поступовання уряду, закидуючи неправильність у піднесенню закидів. Говорить міністер, що слідча комісія складається з його особистих ворогів, котрі ненавидять його за те, що не дістали від нього джабів або за те, що не дістали від нього концесій.

ОБМЕЖЕННЯ ЖИДІВ-СТУДЕНТІВ НА УГОРЩИНІ.

БУДАПЕШТ, 15. вересня. — Мадярський міністер освіти видав два нові роспорядки про обмеження числа Жидів-студентів на мадярських університетах.

Сі роспорядки в дечому дають Жидам полекші. На основі попередних роспорядків число Жидів на університетах не мало виносити більше як 5 процентів усього числа студентів. До того до Жидів зачислялося й Жидів-вихрестів; тепер сі послідні не мають бути зачислювані до Жидів. Кромі сього процент Жидів має обчислятися після числа студентів, яке дана школа може мати, а не після числа, яке вона справді має.

„ХОРІ ЛЮДИ ПРАВЛЯТЬ СВІТОМ".

ВІДЕНЬ, 15. вересня. — Грейгем Волес, відомий лондонський автор суспільних політичних книжок, виголосив тут на університеті відчит, в якім заявив, що мировий договір і велика частина сучасної історії се діло людий, хорих на нервові недуги.

Він показував яко докази своєї теорії на факти, що президент Вілсон заслаб на нервову недугу в 6 місяців по підписанню мирового договору; що лорд Норткліф, котрий через свої газети просто вів цілу англійську опінію на шнурочку, теж помер на нервову недугу; що Клеманко, хоча ще живе, але хоруе на сфіксовані ідеї, які є признакою нервової недуги; що Ленін теж мав нервову недугу.

Прелегент вичисляв богато подібних прикладів з минувшини.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ УРЯД ПЕРЕСЛІДУЄ СІОНІСТІВ.

ЄРУСАЛИМ, 15. вересня. — Сіоністичні круги обурюються на большевицький уряд Росії за переслідуванне сіоністів.

Богато сіоністів з Одеси, Києва й Катеринослава вислано на Сибір. Другим дають до вибору: їхти на „засланне" до Палестини або на засланне на Сибір. Богато засуджених не має гроший і не має за що їхати до Палестини.

Користайте з нагоди! Користайте з нагоди!

ТЕПЕР БЕЗ ВСТУПНОЇ ОПЛАТИ ПРИЙМАЄСЯ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

ВСТУПАЙТЕ СЕЙЧАС ВСТУПАЙТЕ СЕЙЧАС

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Загравицею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КЛЕН МАЄ ВІЗ І ПЕРЕВІЗ

В Вашингтоні відбулася сими днями велика річна парада Ку-Клакс-Клена.

Що се таке Ку-Клакс-Клен, відомо. Се потаємна організація, яка організується і веде свою роботу потайки, без контролі уряду й суспільности. Своєю програмою вона стоїть за пановання й перевагу старих американських поселенців англьо-саської крови й протестантської віри. Тим самим вона виступає проти імігрантів, проти Муринів, католиків і Жидів. Вона вірить, що ціль освячує средства, і тому вона не страхається вжити й нечесного й злочинного способу, як що він веде до цілн. Після війни організація розвивалася, як гриби по дощи. Погноєм для сього мухомора були всякі гнилі, якими наповнилася американська земля під упливом воєнних агітацій. Дощем була агітація Клена, а з другої сторони глупа нагінка противників.

Минувшого року організація урядила була в Вашингтоні велику параду. Як всяка парада, вона мала бути переглядом сил, і яко така мала послужити й своїм заохотою, і чужим полякою. Демонстранти були одіті в звичайні довгі простирала Кленсменів, лишень що каптури з голови вони зняли. В демонстрації мало тоді взяти 40,000 душ. Була се справді імпозантна сила.

Сьогорічна демонстрація мала теж бути переглядом сил Клена. Вона теж мала показати, на скільки Клен зріс по ріжних стейтах. Організатори Клена з гори заповідали, що парада буде велика, що вона викаже як на долоні великий зріст Клена.

Демонстрація не дописала. Хоча погода увесь час була гарна, мимо сього вона не стягнула навіть стільки демонстрантів, як демонстрація попереднього року. Про зріст і мови бути не може. Декотрі стейтові делегації просто стопилися до горсточки. З усіх стейтів лишень три стейти виказалися сього року більшим числом Кленсменів, як попереднього року. Є се стейти Верджінія, Ню Джерзі й Флорида. Лишень чотири стейти: Ню Йорк, Пенсилвенія, Огайо й Індіяна, мали стільки представників, що минувшого року. Коли минувшорічна демонстрація мала мати 40,000 учасників, то навіть прихильні числення сьогорічної подають її на всего 20,000 учасників. Правдоподібно, не було більше як 15,000 душ.

Робити якінебудь заключення з такого одного факту демонстрації певно передчасно й небезпечно. На невдачу демонстрації могло зложитися богато зовсім припадкових обставин. Коли, однак, сей факт получити з другими, тоді покажеться, що він показує на справдішний занепад Клена. Такими фактами є приміром сварка межи провідниками й роскол у Клені та втрата політичного впливу при виборах, і другі. Разом узяті, вони показують, що воєнна гниль уже висихає, що американська суспільність виздоровлює з всякої воєнної та шовіністичної і нетолерантної дурійки. Серед загального уздоровлення пропадають і ті отруйні гриби, що вибуяли на гниючих під землею гнилих колодах та своїми барвистими каптурами приманювали всякі глупі мухи.

ДІЛА СВІДЧАТЬ ПРО ІДЕЮ І ДІЛАМИ ПОКАЗУЄТЬСЯ СВОЮ ДУМКУ

До канцелярії Укр. Нар. Союза наспіло таке письмо:

„Я низше підписана складаю щиру сердечну подяку Головній управі У. Н. Союза за уділенне запомоги з фонду убогих мому мужови Павлови Бойко в сумі $75.00. Запомога стала мені в великій пригоді в моїм скрутнім положенню, бо муж лежить в ліжку спаралізований, ні руками ні ногами не володіє, а другі члени родини не можуть ще запрацювати собі на життя. Ціла наша сімя утримувалась з праці рук сього, котрий нині лежить в ліжку тай ще потребує обслуги.

„Складаю подяку також урядникам і членам Товариства Запорожська Січ, відділу 246 У. Н. Союза в Кромптоні, Р. Ай., за виплачення мені після правил Товариства бенефіту з відділової каси, а також за часте відвідування мого хорого мужа.

„Подаючи сю подяку до оголошення в газеті, я мушу признати, що само оголошення сеї подяки не може бути належитим признанням для роботи, яку робить Український Народний Союз через свій головний уряд і через свої відділи. Сю роботу, дорогі земляки й землячки, пізнаємо ми, члени нашої організації, аж тоді, коли нам случиться таке нещастє, як отсе случилося мому мужови, а тим самим і мені, його жені, та нашим дітям.

„Не треба мені й казати, що ні мій муж ні я не сподівалися такого нещастя, як муж приступав до Українського Народного Союза. Нині ми ту хвилю благословимо, коли муж став у ряди сеї організації, яка спільними силами помагає членови на случай нещастя, недуги, каліцтва або смерти. Не сподіється певно богато й з вас, які ще не є членами нашої славної організації. Ми, які попали в нещастє, радимо вам не покладатися на своє щастє, але приготовитися на всякий случай. Ми на собі спрактикували нещастє, і тепер з власного досвіду кличемо до вас:

„Приступайте до Українського Народного Союза, поки час. Записуйтеся в члени організації, поки ви здорові, сильні й можете заробити. Приступайте тепер, бо коли захорієте, станете, не-дай-Бог, калікою, тоді буде вже за пізно. Будете каятися, але не будете могти завернутися.

„Най живе Український Народний Союз та розвивається на корисать членів, поки їх не буде сто тисяч.

„Пелагія Бойко."

УКРАЇНСЬКИЙ ПАНТЕОН

ІВАН КАРПЕНКО-КАРИЙ.

15. вересня 1907 року помер в Берліні великий український драматург Карпенко-Карий.

Карпенко-Карий це прибране артистичне і літературне імя одного з трох братів Тобілевичів. Два другі, Садовський і Саксаганський на славу українського театру працюють тепер на Україні.

Народився Карпенко-Карий на Херсонщині, де він провів свої діточі й молодечі літа. Там і проводив він увесь час свобідний від театральних розїздів. Він одідичив по батьках міцну вдачу, сильну волю, упертість у поході до поставленої мети. Ці прикмети його характеру перейшли на нього через низку поколінь від тих смілих, відважних людей, що, аби-не гнути шиї під кріпацьким ярмом, ішли в невідомі тоді степи, в колишнє „Дике Поле", і там в боротьбі з природою та дикими татарськими й турецькими ордами складали міцні характери та гартували залізню волю, а притім виробляли високу своєрідну, лицарську культуру, яка робилася традицією для нащадків того славного первісного покоління.

Ця вдача й вирвала Карпенка-Карого з душної канцелярії урядового „чиновника" та понесла його до широкого „Житейського Моря", яке він так прекрасно представив у своїй пєсі під сим наголовком. Всі незгоди й тяготи життя не зломили чистоти його характеру й віри в усе прекрасне та ідейне.

До театру він почував з дитинячих років якусь побожну любов, що зросла в ньому під впливом співів та оповідань його матері з „Наталки Полтавки", яка бачила цю оперетку. Коли він почув, що в Елисаветі мають ставити „Наталку Полтавку", то він, бідний урядовець, не вагаючись майнув туди пішки за 50 верст.

Не раз опісля згадував він про свої враження, говорячи, що сидів увесь час немов у святійшому храмі. З того часу театр став храмом його душі. Тому він до кожної своєї ролі ставився з побожністю, що йому дозволяло розуміти глибоко психольоґію та душевні переживання тої людини, яку він представляв на сцені. Виконання всіх роль відзначалося у нього глибоким реалізмом та художністю виконаного образу. В драматичних ролях він давав справді глибоку, потрясаючу трагедію стражданної душі. В комічних ролях він не допускав непотрібного сміховища, шаржу, а давав прекрасні художньо викінчені образи, природно комічні з ледве замітним сарказмом.

Була в нього своєрідна вдача гри. Спочатку слухач його часто не помічає, мало звертає уваги, але чим довше бачить його на сцені, тим більше починає перейматися враженням його гри, поки нарешті цілком не захопиться художнім викінченням реального типу. Він завжди в своїй грі був рівним; ніколи не використовував він лише блискучих моментів в ролі, але й розробляв кожен дрібний штришок в неї. Це давало завжди повний викінчений тип, який довго залишався в памяти глядача. На свою гру дивився він як на високу службу громаді, а на самий театр, як на серйозну громадську потребу. Театр для нього був школою людського життя.

Не можна в короткій газетній статті перелічити всіх образів людей, які витворив своєю грою Карпенко-Карий. Його Возний в „Наталці Полтавці" це був клясичний образ поважної людини, посідаючої клясичний український тонкий гумор, а не те посміховисько, яке з нього часто роблять актори. Возного „розмишляя предоволь-но" у виконанні Карпенка-Карого дає блискучий образ прекрасної благородної людини, трагічно-комічної лише в тому, що залюбився в нерівню собі. І тут у Карпенка-Карого релефно вимальовується глибока трагедія людини, що на заході свого життя тратить останню свою надію на щастя. В глибокім, шляхотнім пориві відрікається він свого щастя на користь молодої, бідної людини.

„Мартин Боруля" у виконанню Карпенка-Карого був трагічною, роздвоєною натурою, що не може погодити своєї примхи, чи слабости, з глибокою рисою ображеної людської гідности.

Калита в „Сто тисяч", це людина з глибокою любовю до тої землі, яка приводить його до трагічного кінця в погоні набути собі ту „Божу земельку".

Терешко Сурма в „Суєті" прекрасний тип щирого сільського свата, якого вся трагедія в тому, що йому пропала „поросна свиня", коли не пощастило засватати нерівну пару.

Старшина в „Бурлаці" се простак, страшний деспот, а разом з тим трус.

Отже основні риси гри Карпенка-Карого реальність та художня викінчиність кожного типа, що він давав на сцені. Ніколи не бив він на ефект, а завжди давав зміст та глибину.

Ще більшої слави ніж артист здобув він за свої драматичні твори. В той час, як слава артиста скоропереходяща, слава драматурга може жити не одне покоління.

Карпенко-Карий перший в нашій драматичній літературі переносить центр ваги на громадсько-соціяльне життя. Спостерігаючи в життю багато ріжнородних типів та знаючи всю глибину, особливо сільського українського життя, він дав прекрасні початки комедії та драми, які визначаються внутрішнім змістом, характерами та типами.

В своїх пєсах він освітлював темні сторони визиску й наживи й бичував їх або трагічною розвязкою або насмішкою. Він майстерно змальовує ріжних „ненаситних акул": „Хазяїн", Пузир, Михайло Окунь, Цоколь, Калитка та протилежні їм „малі рибки", яких ті акули пожирають та нівечать. Це бурлаки, робітники, ті ріжні наймички, безталанні, то-що. Перших він бичує, картає, а до других ставиться з глибокою любовю, обдаровуючи хоч шматочком проміння щастя в любві-коханню, чи навіть лише сердобольної втіхи. В тої же час перших ставить в такі страшні умови морального життя, що все матеріяльне їх щастя зрештою являється для них „Карою Божою" й вони гинуть в задушливій атмосфері свого вузького матеріялізму, не дійшовши до мети людського життя— знайти для себе щастя, хоч крихітку його.

Карпенко-Карий се найбільший український драматург. За се належиться йому місце в українськім пантеоні.

ЮВИЛЕЙ ДМИТРА ЗАГУЛА.

Цього року минає 20 років літературної діяльности визначного українського поета Дмитра Загула, що нині стоїть на чолі організації ЗУ.

Родився Д. Загул в Буковині. Став віковим, як один з кращих поетів-символістів. В добу революційну Д. Загул стає на шлях революційної літератури. Крім поетичної творчости Д. Загул відомий як перекладач Гете, Гайне та инш., а також як критик (в останньому Загул виступав під ріжними псевдонімами).

В жовтні ц. р. буде відсвятковано ювилей його (Загулової) 20-річної літературної діяльности.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ.

ЩЕ ОДИН ОБОРОНЕЦЬ РУТЕНСТВА.

Филаделфійська „Америка" помістила голос нашого місцевого бингемптонського чоловіка, пана Поточняка. Редакція „Америки" зараз розкричалася, що се голос робітника. Дивіться, і за нами є робітники.

Допись пана Поточняка протестує проти того, що „Свобода" поміщає такі дописи. Але наш народ видно якраз такі дописи любить, коли він такі дописи хоче містити, а не інакші і буде писати такі дописи далі, чи панови Поточнякови се подобається, чи ні.

Каже пан Поточняк, щоби „Свобода" не лаяла людий, бо тої буде Україна. Ми лайку бачимо лише в „Америці", а пан Поточняк „Америці" ні слова за се не каже.

Чи може „Свобода" заперечити Богачевському добувати Україну? Таке вже хиба й пан Поточняк не скаже. А прецінь чи чув хто де, щоб епископ Богачевський говорив промову за людий, за наш народ, за його боротьбу проти Польщі й Москви, за те, чиї ми діти, ким і за що закуті?

Ні, нігде не говорив. Як польський біскуп говорив у Шикаго про русінькі наруд та що русінська церква не може рости, то епископ Богачевський головою кивав. Ми для епископа Богачевського Русини чи Рутенці.

Люди, яких епископ установив каноніками або редакторами, хвалять його, що він великий український патріот, а він тут, на свобідній землі, де нема ні польського жандарма, ні польського суду, заховується так, що свідомий український громадянин під польською окупацією стидавбися так заховувати.

Поляки забороняють нашому народови називатися українським, бо ся назва пригадує нашому народови під польською окупацією, що він один народ з нашими братами за кордоном. Поляки сього бояться і силою впирають у наш нарід назву „руські", „русіньські".

І епископ Богачевський собі в Америці називає церкву руською чи рутенською.

Пан Поточняк хоче, щоби, борони-Боже, ми проти сього не протестували: як епископ схоче, так ми маємо називатися. До чого довелаби така політика, якби український народ не був протестував проти сього, що кацапи його звали „русским", „малоросами"? Ще й нині булиби назвами тими називали, ще й нині уважалиби нас за одно з Москалями. А так, через протести свідомих Українців кацапства вже не стало. Так само буде з рутенством. Ми протестувати не перестанемо, поки всіх рутенців не стане так, як не стало в краю кацапів і малоросів.

І Варшава й Рим не хочуть нас називати Українцями, але Русинами й Рутенцями, то на се нам не дивитися. Коли вони не захочуть признати нам нашої національної назви, то ми їх о се просити не будемо. Не нам зі сього вийде шкода, але їм. Не навчила нас Москва називатися проти нашої волі малоросами ні хахлами, то й не примусять нас ні Рим ні Варшава називатися рутенцями.

Отсе й все, що я хотів сказати за писание робітника Поточняка в епископській газеті. Вона й того не вартаби була, якби не те, що пана Поточняка гоза Бингемптоном так добре не знають, як у Бингемптоні. У Бингемптоні, скажу, виступ пана Поточняка за „Америкою" й епископом Богачевським зробив якраз противне враження, як хотіли епископ і його газета. Щодо розуму, то пан Поточняк не є для нас ніяка повага. Деякі інституції в Америці признають йому заслуги на одному полі, яке його зближає до д-ра Назарука, але для нашої громади і се не є ніяка повага. Про його останні подвиги то раз навіть у львівськім „Вперед" писали. Не хотілобися писати про все те, але як епископ хвалиться, то треба нам його похвалити, щоби всі знали, хто се такий вибрався з робітництва на публичну оборону польської політики серед української еміграції в Америці й хто се такий осуджує й так пятнує орган нашої організації.

Михайло Гулячок,
предсідатель Запорожської Січи, від. У. Н. Союза.

ВЖЕ І „МІСІОНАР" РОЗПОЛІТИКУВАВСЯ.

„Місіонар", місячник Апостольства, Молитви і Брат. Найсв. Тайн, заявляє себе релігійною часописею української католицької церкви. Друкувати політику в такій чисто релігійній газетці не повинно-ся. Релігійна часопись має учити вірних християн божої правди та величати Бога в дусі й правді. Правда походить від Бога, а неправда від дявола. Писати в „Місіонари" лож — значить газетку, призначену на службу Богови, перемінити й ужити на службу дявола.

„Місіонар" в числі 8., стор. 250, рече: „А особливо в нашім народі Церква стояла всегда на сторожі прав народа. Бо коли народ зрадили світські достойники і потягнули в польські і московські гонори, то українські єпископи і священики всегда стояли з народом".

Правда є тут змішана з ложею. Неправдою є, що „українські єпископи всегда стояли з народом". Ті слова є ошукою, подібно, якби хто сказав, що угрорускі єпископи всегда стояли з народом. Коли вони стояли з народом, то не з нашим, лише з мадярським. Стояли з народом, та не всі й не всегда. Требаби до історії заглянути, коли ті білі круки жили, бо в послідних часах не лише епископи й каноніки, але навіть і низше духовенство в великій части помадярщилось.

Коли хто несвідомо скаже, чи напише, лож, то сего йому не числиться за гріх. Однак редактори „Місіонара" відай училися в школах української історії (а може ще рутенську і візантійську читали), а то всі історії стверджують, що львівські епископи і каноніки при кінці 18. і до половини 19. століття і з перервами до нині в польську дудку грали, полякофілами і австрофілами були, про український народ не то що не дбали, але ворожо до него відносилися, йому на шкоду творили. Вони першу народну книжку в Галичині на світ не пускали, народного воскресителя Маркіяна Шашкевича переслідували й передчасно в могилу загнали, кружок перших народних патріотів богословів розбили. І так далі без кінця.

Наколиб побожні редактори були мали хотьби дрібку совісти, то правда чорним на білім папери в „Місіонари" будаб така: „Коли народ зрадили світські достойники, єпископи і каноніки та потягнули в польські і московські гонори, то українське низше духовенство стояло з народом. Тому і Поляки викували пословицю: „У Русінуф тилько поп і хлоп".

І таке саме діється днесь. В тій боротьбі поміж народно-патріотичним українським духом, а варшавсько-римською силою наше низше духовенство стоїть по стороні народа. І тут, на еміграції, і в краю. По стороні Варшави стоїть утого пару безхребетних плазунів, яких нарід вже знає як підлабідників. Такі вийми в кождім народі лучаються.

Побожні редактори мають неабияку відвагу посеред тепе-рішних обставин писати дальше так: „Тій (епископській) власти ми мусимо повинуватися і її слухати не тільки в справах духовних, але тепер і в світських, бо то епископство є висловом релігійних і моральних стремлінь нашого народу, а також і наших національних".

Епископ Богачевський не є висловом національних стремлінь нашого українського народу.

Коли нарід бороняться з усіх сил перед кривдою Поляків, на вічах і в пресі про се говорить, то епископ не лише немовби води в рот набрав, але й ще „Обєднанє" розбиває, яке має задачу нести поміч старому краеви. Епископ називає церкву в чартері рутенською. Народ протестує проти конкордату, а епископ через п. Назарука його вихваляє. Нарід величає своїх національних поетів, а епископ знеславлює їх і поничає.

Коли побожні редактори пишуть, що ми мусимо слухати епископа і в національних справах, то їм се подиктувала або крайна зарозумілість або глупота. Се можна було говорити в Польщі в 13. століттю, а не в 20. в Америці. Вислід сеї мерзенно - підхлібної агітації такий, що національно свідомий нарід такого епископа не то, що в національних, але навіть і в релігійних справах слухати не буде. Дайте Польщі на католицького епископа людину, котрої національні стремління не годилибся зі стремліннями польського народу, то Поляки до тижня прогналиб її з Польщі на чотири вітри.

Коли на еміграції нині всякі „Америки", „Місіонарі", „Січи" й „Епархіяльні Вісти" розписались тільки про повагу і послух епископській власти, нині, коли над нашим народом править у старім краю чужа влада, то пора нам, українським людям, зрозуміти, звідки йде ся вся агітація. Український народ шанував владу все, але чим більше він дозріває, тим більше він хоче шанувати лишень таку владу, яка від нього походить. Коли будемо шанувати владу другу, то ми легко дійдемо до того, що будемо шанувати владу, яка вийде від наших ворогів, і пошаною до влади будемо сві власний нарід заганяти в могилу.

Великим приклонникам пошановання для влади треба сказати й те, що авторітет серед народа добуваєтся не вічним накликуванням до пошанування, безпереривним убиванням в голову почитання для влади; не словами, але ділами. Хочете мати пошану в народі, панове й отцове, то без вічного накликування дбайте за народ на кождім кроці, обороняйте його, як сей священик у Франковій поемі Панські Жарти, а будьте певні, що народ вас пошанує. Замісць писати відозви проти тих, що вас не хочуть шанувати, виступіть раз в обороні тих, що нашнароду визискують і гноблять, а такий виступ зробить вам більше пошани, як десять ваших відозв. Коли ви лишень на нашого чоловіка голюкаєте, щоби вам кланялися, то зі сього ми, на жаль, мусимо прийти до заключення, що ви не маєте ділом на підперте своєї пошани, коли ви тільки говорите про потребу пошани для вас.

Петро Дурбак.

ФИЛЯ СТРАЙКІВ.

В любельським воєвідстві розпочалася нова филя страйків. Страйкують робітники в фабриці рільничих машин в Бачках, шевці в Седлцях, пекарі в Соколові, боднарі в фірмі виробу цементу і т. д.

ЗВИЧАЙНА ХРОНІКА.

Військова влада у Львові веде слідство проти коменданта військових варстатів при 6-ім самоцідним дивізіоні, капітана Кольбушевського, який на протязі літ окрадав це підприємство, де був „самодержцем".

ПОЗІР ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.!

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ

БАЗАР І КАРНАВАЛ

В ДЖЕРЗИ СИТІ Н. ДЖ.

— відбудеться —

Заходом Укр. Католицької Парохії св. Апп. Петра і Павла

В ДНЯХ ВІД

СУБОТИ, 18. ВЕРЕСНЯ ДО 25.

НА ПЛОЩІ У. Н. Д. ДОМУ

367 ST. PAUL'S AVE. (Гора Міста)

Проситься горячо Шановну Українську Громаду о як найчисленнійшу участь в сім Базарі, бо там знайдуть розривку і діти і дорослі.

216.19 **Комітет.**

УВАГА! — ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ.!

ТОВ. ЗАПОРОЖСЬКА СІЧ

від. 234 Укр. Нар. Союза

— устроює —

ВЕЛИКИЙ ОСІННИЙ

БАЛЬ

В СУБОТУ, 18. ВЕРЕСНЯ 1926

B LUTWIN HALL

69 SO. PARK ST., ELIZABETH, N. J.

Поч. балю о год. 7-ій вечер.

Вступ 35 центів.

Просимо всіх чесних громадян прибути на сей баль, де буде добірна музика, добрий напиток і смачна перекуска.

216-17 **Комітет.**

УВАГА! НЮАРК, Н. ДЖ., УВАГА!

Подається от цим до відома Впв. громадянам й громадянкам місцевим і позамісцевим, що

УКР. НАРОД. КОМІТЕТ

всіх Братств і Товариств

— устроює —

ВЕЛИЧАВИЙ КОНЦЕРТ

в память 10-літних роковин смерти нашого великого мученика й поета

ІВАНА ФРАНКА

В НЕДІЛЮ, 31. ЖОВТНЯ 1926

В УКРАЇНСЬКІЙ РОБІТНИЧІЙ ГАЛИ

57 Beacon St., Newark, N. J.

Проситься всі Товариства місцеві і з околиці, щоби в той день здержалися від концертів і представлень осібно, лишень разом взяли участь в тім великім святі, та гідно відсвяткували дороге імя нашого народного борця й каменяра Івана Франка. 216-17

ЗА КОМІТЕТ:

І. Лисак, предс.; І. Гривик, секр.

УВАГА! РОЧЕСТЕР, Н. Й.!

СЕСТР. ПР. БОГОРОДИЦІ,

від. 36 Укр. Нар. Союза

— устроює —

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

В СУБОТУ, 18. ВЕРЕСНЯ 1926

В ГАЛИ ПРИ CLINTON,

North corner Hen St.

Початок о год. 7.30 вечером.

На сей баль запрашаемо всі Братства і Товариства, де при добірній музиці забавимося весело. За добру забаву ручить

216 **Уряд Сестрицтва.**

ELIZABETH, N. J.

Отцим подається до відома **родичам**, котрі вже посилали своїх дітий до Української Діточої Школи і котрі бажалиб тепер посилати, нехай прибудуть на **ЗБОРИ**, котрі відбудуться в **понеділок, дня 20-го вересня 1926, о годині 7-ій вечером під числом 69 So. Park Street.**

На зборах обговорювати-меться продовжання діточої школи, учителя на цей сезон і другі важні справи. Проситься всіх Родичів прибути на час. 216

Заряд Укр. Діт. Школи.

ELIZABETH, N. J.

Отсим подається до відома Уділовцям Українського Нар. Дому, що **ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ** відбудуться **в неділю дня 19-го вересня 1926, о год. 2-ій пополудни в гали У. Н. Д.** Шановні Уділовці! Коли Ви думаете ще про укр. інституцію та щоби зарадити всяким непорозумінням, як рівнож щоби наша праця не розліталась, так кождий член, без ріжниці, обовязково нехай конче приходить на збори. Треба випровадити діло на добру дорогу, щоби опісля не було запізно. Хто з уділовців не буде присутний, то щоби опісля не нарікав на когось, коли сам про власну справу не дбає. Незабувайте, 19-го вересня. 216

Заряд У. Н. Д.

ЗНАХАРСТВО В БОЛЬШЕВИЦЬКІЙ РОСІЇ І ЩЕ ОДИН ВИНАХІД.

Останніми літами російські лікарі й інститути повідомляли, будьто би вдалося їм ущасливити людство ріжними сензаційними винаходами, які нібито поборюють ріжні недуги. Та не треба так на сліпо вірити большевицькій пресі — це каже не хто инший а народний комісар здоровля Семашко. Він у московській „Правді" (центральний орган російської ком. партії) відкриває обманства, яких у Росії доконують на рахунок відкрить. В деяких випадках обмануто большевицьку пресу, та то з її таки вини, бо приймали ці вісти без провірення.

Семашко нарікає, що в Росії роблять рекляму для всякого знахарства й ще до того в урядових газетах. Наводить на те кілька примірів. Два роки тому з Петербурга поширили телеграфічну вістку, будьто би тамошній інститут винайшов спосіб, як лічити навіть найбільшу сліпоту. Російська телеграфічна агенція поширила цю вістку, а наслідок був такий, що лікарські кімнати заповнилися сліпими. Посилали їх туди приятелі й знакомі. Благали, щоби їх запровадили до „воскресшого Христа" — так нарід називав винахідника. Вкінці уряд розслідив точно справу й ствердив, що тут справа мається з найзвичайнійшим обманом. Обманець при помочі часописів заробив гарний гріш від нещасливих сліпих. „Інститут" зачинено, але лікарам ще довго приходилось переконувати з трутом нещасливих, що вістка про винахід неправдива. Подібне було з ліком проти рака, який нібито відкрили в Петербурзі. Розійшлась вістка, що нібито якийсь лікар Малолектов (про якого раньше ніхто не чув зовсім) винайшов якийсь простий лік проти рака. І тепер большевицькі газети розтрубили по світі цю вістку і знову лікарів облягали хорі на рака й заломлюючи руки просили, щоби їм дати адресу лікаря-чудотворця. Слідство виказало, що і тепер люде впали жертвою обманця. Але люде довго не хотіли дати себе переконати, що то обман і тисячі їх мандрували здовж залізничого шляху до Петербурга.

Але й про поважних лікарів поширювали неправдиві вісти, будьто би їм удалося зробити „геніяльний" винахід. І так про вченого Павлова писали, що він винайшов спосіб, як лічити епілепсію. І ця вістка показалась неправдивою, таксамо як і та, будьто би лікареви Тихомірову вдалось винайти лік проти сифилісу.

Зваживши все повисше сказане, мусимо з резервою прийняти й понизшу найновійшу вістку про винахід професора петербурського університету Екріпсі.

Вже віддавна знаємо, що в людському тілі дрімає чимало ще непробуджених, недосліджених сил та що в чоловіці скриваються здібности, про які може догадуємося, але не розуміємо, як їх вихіснувати. Так приміром не є вже тайною, що в людському тілі є електричні і магнетичні филі, тай від дуже давних часів вже навіть робили спроби використати їх для лічничих і инших цілей.

А тепер учені стараються ті спроби довести до певної системи, щоби небаром могли зайняти належне місце в науці й медицині. Професор Екріпсі на петербурському університеті займався довший час електро-магнетичними проміннями, які висилає людське тіло. Проф. Екріпсі винайшов апарат, що ловить ці проміні й мірить їх. Можна буде, на думку того професора, змірити рід і силу електричности кождого чоловіка, а то дуже важне для медицини. Бо, самособою, кождий чоловік має свої власні електричні проміні, а знову ті проміні підлягають змінам (хвилювання). Кожду переміну муситься оправдати якось фізично або психічно, мусить основуватися ця ріжниця на якісь означеній причині, яка підвисшає або зменшує фізичне або душевне здоровля.

Таким способом можна би сконстатувати недугу, ще заки вона вибухне, бо недуга нераз довго загніжджується, приготовляється; можна би пізнати душевні недуги або нервові забурення ще довго, заки вони розширяться і можна би їм відповідно протиділати.

„ЛІТАЮЧІ ГОЛЕНДРИ".

Підчас судової розправи у Львові, в якій обвинувачували жінку залізничого машиніста у крадіжі валізи з грішми її шурина, тимчасового гостя, суд і поліція довідались випадково про істнування цікавого добродія. Обвинувачуваї згадану жінку, свою братову, якийсь Болеслав Гарбінський, який сам не зголосився на розправу. Віднайшовши в домі братової свою валізу в комині, відіхав ще в 1924 р. і щез з нею (валізою), бо мав там 500 англійських фунтів, 10,000 швайц. фр., 10 міліярдів марок, не рахуючи валюти німецької, чеської, румунської та турецкої. Перед війною був він бідним урядовцем товариства обезпечень. В 1916 р. виїхав із Львова і до останнього часу вів таємне життя комівояжера у подорожах на Балканах, С. С. С. Р., Чехословаччині, по всій Азії аж до Японії та Китаю, Палестині і в Африці. Жив він недавно у Білостоку, Вильні та Варшаві. Не є виключене, що він є тотожним з недавно убитим у Гродні радянським емісаром Гардзінським. — Про другого такого „Літаючого Голендра" дізналась поліція аж з Осльо, де арештували 38-літнього польського майстра на всі руки Леонарда Біляновича, родом з Вильни, якого життєпись перевищує всі фільмові пригоди. Скінчив гімназію у Вильні в 1907 р. — виїхав до Москви, де був студентом; у 1908 р. засланий на Сибір як соціял-революціонер; у 1909 р. втік до Японії, де працював три роки як робітник; 2 роки був підсекретарем російського консуля в Китаю. Звідси виїхав до Індії, де сидів у Калькуті та Бомбаю до 1915 р. Англійці відіслали його в Суез як російського підданого, потім до Неаполю. Італія відіслала до Росії. У Кишеневі взяли його до війська. По двох тижнях утік на Сибір, потім знову до Японії і до Сінгапуру. Відтак до Танжеру. 5 літ блукав по Африці. У 1923 р. хотів вернутись до Вильни через Мальту, Сиракузи, Мессину, Рим, Швайцарію. У 1924 р. зачепив за Львів і Тернопіль. Тут мусів хитро позичати гроші і відсидіти 3-місячну вязницю. У 1925 р. почав давати приватні лекції чужинних мов, але не міг з них вижити, тому знову „позичав" гроші від своїх учеників, власників готелів і кельнерів. Як він опинився в Норвегії ніхто не знає. Норвежська поліція видасть його польській, а ця не матиме навіть змоги перевірити, чи справді Білянович марнує по світі такий неоціненний скарб, як знання 14 чужинних мов, яких вивчив у своїх мандрівках.

ТЮРЕМНЕ ВАРВАРСТВО.

Відвічальний редактор робітничого часопису „Світло", молодий, талановитий поет Василь Бобинський, який вже кілька місяців сидить у львівській тюрмі при вулиці Баторія за це, що предложив до цензури пресовому прокураторови кілька статтей згаданої газети і цей прокуратор сконфіскував,— захорував тяжко на чахотку. Родина Бобинського звернулася до суду з проханням випустити хорого на волю за кавцією, та суд відмовив проханню і хорий далі коротає своє життя в тюрмі за непоповнені провини.

ПОЗІР! НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

ТРЕТИЙ РІЧНИЙ ПІКНІК

— уряджує —

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕМОКРАТИЧНИЙ КЛЮБ

60 St. Mark's Place, New York

B FELDMAN'S QUEENS COUNTY PARK, 169 Garrison Ave., MASPETH, L. I.

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 19-ГО ВЕРЕСНЯ, 1926 РОКУ

Парк відчинений від 10 год. рано. Вступ 50 центів.

Перворядна галя до танців. — Перворядна Музика — Jazz Band.

В програму входять: Танці, гра в круглі, фантові забавки, товариські забави і инші несподіванки.

(Вразі непогоди забава відбудеся в Клюбі при 60 Ст. Маркс Пл., початок о 3-ій годині пополудни).

Direction to the Park: Take Crosstown B.M.T. 14th St. line Subway to Grand St. Sta., Brooklyn. From there take Grand St. Car or Flushing Ave. Car to the Park. — From Delancey St. take Grand St. Car direct to the Park.

Увага: Хто купив тікети на пікнік, який мав відбутися 16. мая, вони є добрі на сей пікнік, дня 19. вересня. — Комітет. 215-17

ВАЖНЕ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ В АМЕРИЦІ

Отсим повідомляємо Хв. Заряди тутешніх українських шкіл, що ми замовили зі старого краю український Буквар (зладжений спеціяльно для Америки) і Другу Читанку М. Матвійчука. Обі сі шкільні книжки є написані після найновіших педагогічних вимог і після нашого найновійшого правопису. Ніякі, видані доси шкільні підручники для початкових українських шкіл, не можуть рівнатися з читанками п. Матвійчука. Про них навіть українофобне „Слово польське" мусіло висловитися з признанням і остерігає перед ними польську владу. Голос наших національних ворогів — се найліпша рекомендація обох згаданих книжок.

Сподіваємося дістати сі книжки десь в половині вересня. Тоді напишемо про них обширнійше і подамо їх ціну. Покищо просимо Хв. Заряди наших шкіл надсилати відповідні замовлення.

Книгарня „Свободи".

ПЕРЕСИЛКА ГРОШЕЙ ДО КРАЮ В ДОЛЯРАХ

ПАШПОРТИ — КАРТИ КОРАБЕЛЬНІ.

СТАРОКРАЄВІ СПРАВИ ВСЯЛЯКОГО РОДА.

КУПНО І ПРОДАЖ ДОМІВ В ФІЛАДЕЛФІЇ І ОКОЛИЦІ,

КОНТРАКТИ КРАЄВІ І АМЕРИКАНСЬКІ

АСЕКУРАЦІЯ ДОМІВ І МЕБЛІВ ВІД ОГНЮ

Хто має до полагодження котру в наведених справ, нехай особисто або писемно зголоситься до знаної з перед війни правдиво української канцелярії нотаріяльної:

T. J. HRYCEY & CO.

329 SOUTH FOURTH STREET, PHILADELPHIA, PA.

Bell Phone: Lombard 25-93

ЧИ ВИ Є ПЕРЕДПЛАТНИКОМ

„СВОБОДИ"

КОЛИ ЩЕ СЕЇ ЧАСОПИСИ НЕ ПЕРЕДПЛАЧУЄТЕ, ТО ЗАЧНІТЬ ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ Її СЕЙЧАС.

„СВОБОДА" є найбільшою зі всіх українських часописий в новім і старім краю.

„СВОБОДА" виходить кождого дня з вимкою неділь і свят

„СВОБОДА" подає цікаві новини американські і краєві.

„СВОБОДА" також подає найдокладнійші відомости в теперішних подій в старім краю.

ПЕРЕДПЛАТА ВИНОСИТЬ

В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ	НА ЦІЛИЙ РІК	$ 7.00
„	НА ПІВ РОКУ	$ 3.75
„	НА ТРИ МІСЯЦІ	$ 2.00
ДЖЕРЗИ СИТІ КАНАДІ І ЗА ГРАНИЦЕЮ:		
„	НА РІК	$10.00
„	НА ПІВ РОКУ	$ 5.00
„	НА ТРИ МІСЯЦІ	$2.75

Звертається увагу, що на кредит нікому не висилається часопис.

„SVOBODA", 83 GRAND St., JERSEY CITY, N. J.

ДРУКАРНЯ

У. НАРОДНОГО СОЮЗА „СВОБОДА"

виконує старанно, дешево і на час всякі друкарські роботи як:

СТАТУТИ, ПРОГРАМИ І ТІКЕТИ НА КОНЦЕРТИ, ПРЕДСТАВЛЕННЯ, ПІКНІКИ І БАЛІ, ЯК ТАКОЖ КОВЕРТИ І ЛИСТОВІ ПАПЕРИ ДЛЯ БРАТСТВ, ТОВАРИСТВ І СЕСТРИЦТВ.

Проситься всі відділи У. Н. Союза удаватися зі всякими замовленнями до своєї власної друкарні на адресу:

„SVOBODA", 83 Grand St. JERSEY CITY, N. J.

КАРТА ЗМІНИ АДРЕСИ.

Хто зміняє свою адрес у, нехай долучить почтову марку за 10 центів і вишле сю картку на адресу:

До Адміністрації „Свободи":

Залучаючи почтову марку на 10 центів прошу змінити мою адресу.

Моя стара адреса була:

Число відділу.........................

Імя.........................

Улиця.........................

Почта.........................

Нова адреса є:

Число відділу.........................

Імя.........................

Улиця.........................

Почта.........................

„SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

„НІЧОГО" З КАРПАТСЬКОЇ АВТОНОМІЇ.

„Русская Земля" — орган Карпатороссов в одному з останніх чисел в передовій статті виносить на привселюдний суд питання: „Що залишилося ще нам від нашої автономії"? Сен-Жерменський мировий договір і основні закони чеської республики — каже передовик — зобовязали Чехів дати Карпатській Україні права автономного краю, з самостійним національним соймом, з користуванням рідною мовою по церквах, школах і внутрішній адміністрації і т. д. Також — за тими-ж законами — чеська республіка зобовязалася поставити на чолі автономного Підкарпаття губернатора, що підлягав би карпатському автономному соймові.

„То подивимось навколо себе — закликає газета — і що ми побачимо! Так звана демаркаційна лінія (річка Уж) розірвала єдність підкарпатського народу, даремно вся публичність стреміла до того, аби всю територію на південь від Карпат організувати в єдину автономну одиницю. Автономний сойм на 8 рік істнування республики перебуває ще й досі в атмосфері обіцянок, навіть гірше, ніж то було в 1 році. Немає також і рідних шкіл, край, народ, вчителів, школи швидким темпом чехізують. В церковних ділах панує сваволя жандармерії. А в справах внутрішньої адміністрації, то навіть сільську автономію скасовано. Виборні ради сільські розганяються, а натомісць призначається чеських комісарів від чеської республіки.

„Що-ж до губернатора, то мимо того, що він позбавлений всякої влади, до нього призначено ще віце-губернатора, що справді є контролею від Чехів над ним, тож не віце-, а надгубернатор. І так далі без кінця.

„За мадярського режиму — закінчує передовик — наше населення жило в справжнісінькій неволі, але, принаймні, могло собі заробить кусок хліба; сьогодня-ж воно ганяється за примарами свободи, за те голодне й обідране... Відповідаючи на поставлене нами питання: „що залишилось нам від нашої автономії", можемо відповісти сміло — „нічого".

ПІДГОТОВКА БУДІВЕЛЬНИХ ЕЛЕКТРО-ТЕХНІКІВ.

Молоді люде, що вибирають собі професію, а мають хист і цікавість до технічної роботи, повинні звернути увагу на фах будівельних електро-техніків, робітників, котрі заводять по хатах і будинках електричні машини і проводи для освітлення, огрівання, телефонів, тощо, електричні мотори для машинерії, то-що. Електрифікація міських помешкань почалася в Америці в 80-х роках і з тої пори творить потребу все більших робітників на тім полі. На фармах і в сільських районах тільки що починають заводити електрику в більших розмірах і, розуміється, все нові винаходи й улішпення дають поле все новим людям.

Робота та розпадається на декілька родів. Найлекша вона й найпростіша в нових будинках і помешканнях, які вже будуються з тим пляном, щоби в них завести електрику. Труднійше вже приспособити її в старих домах. Врешті ще складніще завдання в фабричних будинках, „офісових хмарочосах", готелях і т. д., де треба вставити тяжкі й міцні динамомашини, цілий ряд ріжнородних апаратів та цілу складну систему проводів.

Молодий чоловік (та не молодший як у віці 18—21 літ), котрий хоче навчитись того фаху, повинен найти собі роботу в контрактора та зробити з ним умову на котрий рок, але щоби в тій умові контрактор обовязався посилати його до челядницької електро-технічної школи. В деяких містах, наприклад в Шикаго, такі „курси електричних контракторів" є включені в систему навчання в публичних школах. Працюючи в контрактора, челядник вчиться свого ремесла практично, а в означені дні ходить до школи. За шкільні дні контрактор обовязаний йому платити. Пройшовши загальний курс будівництва й електротехніки ученикам дають виробляти самостійні пляни, наприклад, як завести електричне виряження в такім чи иншім мешкальним будинку, в театрі, фабриці і т. и. Звичайно на протязі чотирох літ науки в школі ученик повинен виготовити пятнадцять таких повних плянів, які крім технічних проектів обіймають також обрахунок коштів і часу роботи.

В першім році контрактор звичайно платить такому челядникови по умові, звичайно дуже мало, в другім році третину повної платні кваліфікованого робітника, в третім році половину, в четвертім дві треті. По чотирох роках челядник стає кваліфікованим робітником і в Шикаго, наприклад, заробляє по півтора доляра на годину, при восьмигодинним робучім дні. Коли робітник опанував свій фах до того, що може самостійно виробити кожний проект роботи, обрахувати кошти, накреслити всі пляни і т. д., то по двох роках він може дістати диплому „електричного інжинира" і стати самостійним контрактором.

ПРОТЕСТ ПРОТИ РУМУНСЬКОГО ТЕРОРУ.

На початку серпня відбувся в Дубліні, (Ірляндія) конгрес міжнародної організації „Ліга женщин свободи і миру". На нарадах виступили делегатки Угорщини з домаганням, щоби конгрес обслідив політику румунського правительства, що методами утиску стремить до цілковитого винародовлення національних меншостей. До цеї заяви прилучилися також делегатки німецьких жінок в Румунії та подали конгресові меморандум, в якім наводять чимало конкретних фактів насильства зі сторони румунського правительства над німецькою національною меншостю. По вислуханні тих жалоб і заяв Ліга рішила вислати до Румунії спеціяльну комісію, котря має розслідити ті насильства на місци.

Черновецький соц.-демократичний „форвертс" пише з тої нагоди слідуюче:

„Вже не перший раз назначували ріжні Ліги, а навіть сама Ліга Народів, чимало комісій, що мали розслідити насильства румунського правительства над національними меншостями. Та всі ці комісії одна за другою оповідали в продажній західньо - европейській буржуазній пресі, що коли й бували деякі случаї „нетолерантности" відносно національних меншостей, то вони були особистими надуживаннями урядовців, а ніколи правительства. Так само і тепер придуть ріжні „місиї", побудуть в гостях в Букарешті, щоби потім найти „все в порядку". Чи заглянуть вони в ті провінції, заселені національними меншостями, де 8 літ без перерви панує загострений стан облоги і де що дня відбуваються нечувані насильства, до вбивств включно? Ні, бо там після інформацій, які дасть їм румунське правительство, живуть „дикі большевики", перед якими Велика Румунія мусить спасати культуру Европу і тому приміняє супроти них гострі міри. З цими інформаціями певно погодяться культурні „місиї" і поїдуть спокійненько в свою Англію".

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

Д-р Кость Левицький.

З СВІТЛИХ ПОЧИНІВ.

Як докопувалась переміна народньої партії в національно-демократичне сторонництво (1899 р.).

Справа підготовлювалась на сходинах двох груп: членів виділу політичного товариства „Народна Рада" у Львові і групи Українців, що стояли поза „Народньою Радою". До цеї групи належали як ініціятори: д-р Евген Левицький, д-р Володимир Охримович, проф. Михайло Грушевський і д-р Іван Франко. По близшім порозумінню і підготовленню відбулася в дні 26. грудня 1899 р. у великій салі „Народного Дому" довірочна нарада над новою програмою, організацією і тактикою. На цю нараду запросили: виділ політичного товариства „Народна Рада" у Львові і „Комітет Львівських Русинів", зложений зі 7 осіб зпоза виділу, визначніщих людей зі всіх повітів Галичини, щоб розважити справу поширення і поглиблення діяльности народньої партії, що стояла на становищі народньої (національної) програми з 24. марта 1892 р., та приєднання до живіщої й успішної роботи цеї партії тих людей, переважно з молодшого покоління, які стояли поза нею, значить — бувших радикалів і нерадикалів.

Отся спільна національна праця мала зєдинитись під кличами нової партійної програми, організації і тактики.

Довірочну нараду отворив голова „Народної Нади" п. Юліян Романчук і в своїй промові вказав на важність хвилі та значіння справи. Опісля вибрано провідником наради судового радника Дениса Герасимовича, а заступниками о. Івана Волянського і господаря Андрія Берника. На цю нараду прибуло 151 осіб з краю.

Політичну часть програми реферував д-р Евген Левицький, економічну часть дир. Василь Нагірний, а культурні справи дир. Олександер Борковський; про партійну організацію реферував д-р Володимир Охримович, а про тактичні справи знова д-р Евген Левицький.

По довшій, основній дискусії принято з деякими змінами всі три предложення: народню програму, народню організацію і тактику. Таким чином отсей зїзд мужів довіря з цілого краю був Першим Народнім Зїздом національно-демократичного або народнього сторонництва, котре на самім вступі до народньої програми проголосило ось таку деклярацію, постанову:

„Ми, Галицькі Русини, часть українсько-руського народу, що мав колись державну самостійність, відтак боровся віками за свої державно-політичні права, а ніколи не зрікся і не зрікається прав народу самостійного, заявляємо, що остаточною метою наших народніх змагань є дійти до того, щоб цілий український-руський нарід здобув собі культурну, економічну й політичну самостійність та зєднався з часом в одніцілий національний організм, в якім би загал народу на свою загальну користь орудував усіми своїми справами: культурними, економічними й політичними".

А у відношенню до тодішньої російської України постановлено у цій програмі:

„Будемо піддержувати, скріпляти та розвивати почуття національної єдности з російськими Українцями и змагати до витворення разом з ними культурної одноцілости; бодемо серед російських Українців піддержувати такі змагання, котрі ведуть до перетворення російської держави з абсолютної і централістичної в державу конституційно-федералістичну, оперту на автономії народностей".

Цей Народній Зїзд вибрав Тісніщий Народній Комітет, до котрого увійшли: голова політичного товариства „Народна Рада" у Львові Юліян Романчук — яко голова; члени виділу „Народної Ради" Олександер Борковський яко заступник голови, Василь Нагірний, д-р Евген Озаркевич, Іван Белей, о. Олександер Стефанович і о. Олександер Темницький з виділу „Народної Ради", та вибрані на Зїзді: проф. Михайло Грушевський, д-р Евген Левицький, д-р Кость Левицький, д-р Володимир Охримович, д-р Дамян Савчак і д-р Іван Франко.

До Ширшого Народнього Комітету увійшли: 1) всі члени Тіснішого Комітету; 2) посли сторонництва й редактори; 3) вибрані на Зїзді: д-р Ярослав Кулачковський, д-р Щасний Сельський, Вячеслав Будзиновський, о. Тит Войнаровський, о. Микола Галущинський, Йосиф Гурик, д-р Михайло Доруцдяк, о. Сидір Зельський, д-р Андрій Кос, о. Сильвестер Лепкий, Данило Мекелита, д-р Андроник Могильницький, о. Іван Негребецький, д-р Евген Олесницький, о. Стефан Онишкевич, о. Йосиф Фолис і о. Іван Яворський.

Започаткована акція новітньої організації партії звернула була на себе відразу живішу увагу нашої суспільности, бо хоча радикальна партія на своїм річнім зїзді рішила задержати свою дотеперішню організацію, то всеж таки найвизначніші діячі виступили з неї і вона втратила була рацію істнування. З огляду на чільніших радикалів, що пристали до „нової партії", написав був „Громадський Голос": „Поможімся, товариші, за їх грішні радикальні душі". А вже як грім з ясного неба вдарила була радикалів вість про приступлення д-ра Івана Франка до нової партії. Та проте радикальна партія вдержала на своїм партійнім становищі, заклинаючи своїх прихильників, щоб держалися непохитно того радикалізму, який виробив і полишив великий учитель Драгоманів...

З другого боку „Галичанинъ" став сумніватися, чи „нова партія" буде придержуватися так зв. консолідації зі старорускою чи пак русофільською партією. Одначе нова народня організація виключила постійну злуку з русофільською партією, а допускала тільки можливість порозуміння між партіями тоді, коли треба поборювати спільного противника. Отсе був початок розлуки з русофилами. З иншого знова боку піднесено, що духовенство не буде належати до такої партії, в котрій на перші скрипці буде грати д-р Іван Франко й бувші радикальні товариші...

В таких обставинах на основі народньої програми і для її здійснення, злучилися всі її сторонники в одно національне демократичне або народне сторонництво і взялися до діла, щоб перевести в цілому краю народню організацію.

Коли „Старорусини", попавши в національну зневіру, потопали щораз більше у русофільстві, то українофіли поклали новітні основи національної самостійности — власними силами. Отсе був безперечно великий акт еволюції здорової части українського громадянства, що свіже, сильне й жадне нового вольного життя — згуртувалось під стягом нової програми до поважної праці в народніх масах на засадах справдішнього демократизму.

А найважніше було те, що стаючи під спільним національним прапором — члени цього сторонництва вірили у свою національно-політичну ідеольогію і з тою вірою радо ставали до праці, а вірою своєю були щирі і духом зєдинені! Бо хоч в партії були найбільше праві і найбільше ліві, середуші і поміркований, то проте між членами партії не зарисовувалися фракції ані групи, щоб себе поборювати або розєднувати, а всі як один творили національний організм, що виміною думок доходив до одної провідної думки і її придержувався без вимку і без застережень.

Вкінці годиться ще одно нагадати, щоб у переломових хвилях не допускати до ігнорування визвольних змагань з того часу. В дні 5-го січня 1900 р. оголосив тодішній Народній Комітет першу свою відозву до народу, в котрій докладно пояснив нашу національну ідею. В цій відозві сказано між иншим:

„Ідеалом нашим повинна бути незалежна Русь-Україна, в якій би всі частини нашої нації зєдналися в одну новочасну культурну державу... Та поки осягнемо цей наш ідеал, мусимо на ґрунті теперішних відносин і в рамках австрійської держави змагати до витворення окремої національної провінції зі своєю окремою адміністрацією і своїм національним соймом"...

Отсе слід знати всім, хто хоче осуджувати минуле або підносити нові кличі, бо з тих давніших ідейних змагань вийшло не одно, що опісля здійснилося і в народі воплотилося.

ФАРМИ!

МАЛИЙ ФІЛЬВАРОК в Галичині на продаж. Подільська земля. В селі **Купчинцях коло Тернополя,** почта і зелізнича стація в місці, на продаж 60 моргів поля в однім кавалку і ціле господарство, на яке складається: мурований мешкальний дім критий бляхою, із 7 кімнат, кухні і пивниці, всі господарські будинки, город і сад. Земля дуже врожайна, чорнозем. Власник до кількох літ відробить весь вложений капітал. Ціна $9,300. Голоситись до **СВОБОДИ, 83 Grand St., Jersey City, N. J.** 209-12

ЯК ХОЧЕТЕ КУПИТИ АБО ПРОДАТИ дім, бизнес або фарму, як хочете переслати гроші доларами до своїх кревних або залагодити якунебудь правну справу, так прошу удатися до: WALTER KOSTETSKI & CO., Inc., Business & Real Estate Broker, 4309 Germantown Ave. Philadelphia, Pa.

НА ПРОДАЖ фарма 78 акрів врожайної землі, сад, ліс, телефон, електрика, першої кляси будинки, коло дому став в котрім є риба, трийцять пять тисяч тонів леду, велика ледовня, машини до леду і машини до фарми, стейтова дорога, одна миля до міста; продається з причини браку здоровля. Ціна $23,000, готівкою після угоди. Хто би з Українців хотів зробити гарне життя, то най не відтягається, бо ся нагода довго не буде чекати. Я не є агент, тільки повідомляю, яка нагода се є, хто хотів би се набути. Голоситися до **JOHN TERLECKEY, R. D. 5, Amsterdam, N. Y.** 215-16

ФАРМА на продаж, 300 акрів, 10 кімнат дім, дві стодоли і другі забудовання, 100 акрів орної землі, решта ліс і пасовиско. Ціна $3,000, готівкою $1000, решта на сплати.

Фарма 7 акрів за $900, $450 готівкою, а решта на сплати. 5 кімнат дім, стодола, курник, 5 мінут ходу до стації і міста.

Фарма 182 акрів за $2,400, сам ліс варта більше. Пишіть по катальоґ, маю більше фарм. 216—

R. B. MAYNARD, CENTERVILLE, PA.

ДОМИ—ФАРМИ

НА ПРОДАЖ АБО В ЗАМІНУ:

1827	Брунер, 9 покоїв	**5.200.00**
4527	N 18-та, 6 пок. і порч	**6.500.00**
2817	Белорад, 7 пок., г. вода	**5.500.00**
1819	Каюга, 6 пок., порч	**6.200.00**
45	акрів близько Філя., великий інвентар, гарний сад, добрі будинки	**9.000.00**
55	акрів дуже доброї землі, великий інвентар, збір всілякий	**8.000.00**
70	акрів, панські будинки, гарна околиця	**11.000.00**

Много инших домів **великих і малих,** також **ріжних фарм** на продаж або заміну.

ДАЄМО СКОРУ ЧЕСНУ УСЛУГУ, ЩО Є ЛУЧЩА ҐАРАНТІЯ, ЧИМ МАЄТОК КРУКА.

V. BOHACHEVSKI,
Real Estate Broker
4233 Germantown Ave., Phila, Pa.

ПОЗІР! ПОЗІР

Сим подається до відома всім нашим читачам, що присилаючи до поміщення ріжні оголошення до часописи „Свобода", треба рівночасно враз з оголошеннями присилати і належитість за них. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належитість має бути прислана враз з даним оголошенням будуть ласкаві за кожде написане в оголошенню одно слово числити 2 цт. коли таке оголошенне має 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів платиться 50 цнт. за раз. Виняток творять лишень відділи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути присилані до адміністрації „Свободи" 5—6 днів перед днем оголошення їх в часописи, так що колиби вимагала сего потреба, був час порозумітися зі сторонами. Сторони котрі не схотять пристосоватися і придержуватися повисших правил, не можуть відтак нарікати на часопись, що непоміщено їм оголошення чи оголошень.

З ЖИТТЯ БРАЗИЛІЙСЬКИХ ДИКУНІВ.

З огляду на свій величезний простір і порівнюючи малочисельність населення, Бразилія має ще цілі великі простори недослідженими, має пралїси, в яких не ступала ще людська нога і має ще цілком дикі племена, які живуть своїми звичаями, далеко від білих. Цих останніх ненавидять вони всіма фібрами своєї первісної душі. Були часи завзятих воєн між білими й червоними, аж поки автохтони не покорились своїй долі, частинно культивувались, а частинно відсунулись оподалік від людських осель і доживають тіку, вірні своїй традиції.

Ці дикі племена, хоча й покорились своїй долі, але ще й тепер вони уявляють грізне memento для білих, які-б відважились поширити свій стан посідання до близького сусідства з ними.

Ось як описує їх релігію й побут один католицький місіонар, який побував серед них і навіть кількадесять дикунів охрестив.

„Дивні їхні релігійні поняття. Напр. про сотворення світа мають таке поняття: Великий Дух (Бог) сотворив землю, воду, гори й ліси, сотворив звірята такі як тигра, тапір, муравлеїд, лев, сотворив Ботокуда та жінку для нього. Великий Дух змучився тим твором і відпочив, щоб побалакати з Ботокудом. Тимчасом меншому духови поручив сотворити инші звірята. І сотворив він таку дурну серну, дику свиню, птахи, риби. Ось і зіпсував справу створення! І потоп істнував у Ботокудів, хоча дещо відмінний від нашого. Згідно з їх наукою, Великий дух загнівався на Ботокуда і спустив великий дощ. Багато разів більше ніж пальців у руках сонце було високо й знову заховалося за гори, а дощ падав і падав і Ботокуд не міг іти на польовання, бо ріки виступили з берегів і вода позаливала гори. Ботокуд утік в гори, а „гойа" (вода) все поступала за ним. Ботокуд утік аж на вершини гір, але „гойа" і там його досягла.

„В цій біді Ботокуди видряпались на дерева і богато днів сиділи. Голод їм докучав, тому живились овочами, а коли їх забракло, зривали пучки дерев, а вкінці їли листя.

„Врешті Великий Дух змилосердився над Ботокудом. Дощ перестав падати й вода спливала до рік. Тоді одні Ботокуди злізли з дерев на землю й знову йшли на польовання на тигри й на тапірів. Але були й такі дурні Ботокуди, що не хотіли вже зійти на землю й воліли на завжди, аж до сьогоднішнього дня лишились на деревах. І ці Ботокуди, що досі живуть на деревах — щось в роді Ботокуда нижчого степення — це малпи.

„Отже малпа в понятті Ботокуда є рідня йому. Цього споріднення з малпою Ботокуд зовсім не соромиться.

„Ще дивніше, що Ботокуди полюють на тих своїх кревняків і мясо їх їдять. Мясо жадної звірини їм так не смакує як мясо малпи. Коли хлопець Ботокуд старається о руку дівчини, то запрошує її батька на польовання. Виберуться разом і не повернуться з польовання раніш, доки щастя їм послужить і сполюють малпу. Тоді приготовлять печеню, хлопець з дівчиною перші коштують її — і шлюб виконаний. Тепер вистарчить повідомити кацика (начальника громади) і він своєю повагою шлюб затверджує.

Коли вмре людина доросла, отже член племени, — хлопець, що вже має ботоку в губі, а дівчина, що вже одержала наріз на правій нові, тоді палять її тіло, попіл збірають до начиння і закопують в могилі на цвинтарі. Душу померского відповідними заклинаннями й биттям палками в землю на тому місці, де він помер, змушують іти до Великого Духа. Але коли вмре дитина раніш, ніж одержала ботокудський хрест — значить раніш, ніж одержала приналежність до племени, тоді її тіло не палять, лише закопують в землю посеред намету. Душа цеї дитини не Ботокуд і не може йти до Великого Духа. До великого Духа мають право вступу тільки правдиві Ботокуди, які одержали ознаку приналежности до племени. Душа такої дитини не Ботокуда мусить блукати в просторах і терпіть холод і голод. Тому мати по втраті такої дитини кладеться на її гробі, цілими днями й ночами заводить жалі, кличе душу вмерлої дитини, щоби до неї вернулась, просить і заклинає, щоби не мучила себе безцільною мандрівкою. Страшно виглядає плач і голосіння такої матері по смерти дитини. Нераз бідна мати власним життям переплачує цю смерть. Лише з хвилею, коли пізнає, що стала знову матірю, цілком заспокоюється, бо послушна на її заклики й заклинання блукаюча душа дитини послухала голосу матері й знову замешкала в її лоні, щоби відпочити по утяжливій мандрівці й блуканню манівцями і щоби знову в постаті новонародженої дитини повернути на світ. Тоді нищать намет, в якому досі замешкували і в якому є гріб з останками померщої дитини, гріб упорядковують і прикрашують квітами, а поблизу будують новий намет, в якому поселяється родина.

„Крім великого Духа та инших менших духів, є ще духи злі, що зсилають на Ботокуда ріжні нещастя, напр. хороби, виливи рік, які перешкаджають в польованню, та инші нещастя. Що виновником усього є злий дух, який десь близько замешкав, і приглядається, сміється з нещастя бідного Ботокуда, відомо про це від чарівника. Його-ж завданням є вигнати злого духа, а зло, яке він наслав, відвернути. Для цього він вибирає найліпшу зброю, звичайно палку, і йде шукати місця, в якому нещасний дух замешкав. Пильно шукає, уважно наслухує і завжди зможе відшукати кривжку пустуна. Звичайно знаходить його в камені, в дереві або в пні. Тоді стає у военній поставі перед місцем поселення злого й викидає на нього богато назвиск і проклять, просячи одночасно щоби уступився добровільно і йшов докучати „куколі" (білим лицям), бо в противному разі силою змусить його до гнебної втечі. А тому, що злий дух є упертий і уступитись не хоче, чарівник поновляє свої закляття, аж врешті впадає в такий страшний гнів, що зачинає бити з цілої сили палкою в предмет, котрий злий дух вибрав собі на мешкання. А бє так довго, аж піт краплями пливе з чола бідного чарівника. Врешті обезсилений падає зомлілий на землю. Коли притомність верне й трохи відпочине, розпочинає наново свої заклятя. Однак тому, що й тепер „злий" не думає уступити, наново бе палкою в цей предмет так довго, аж палка в дрібні шматки розлетиться. Коли зброя знищиться, то це є знак, що „злий" врешті був змушений уступити під силою ударів і заклять. Тоді чарівник урочисто оголошує Ботокудам, які його оточують і з найбільшою увагою приглядаються, що „злий дух" вже уступив і звільнив їх від переслідуючого їх нещастя. „Злий" пішов далеко, щоби докучати зневавидженим „куколі". На це відповідають йому дикі вигуки радости цілої громади.

„Ботокуд любить свою родину, і обходиться добре з жінками, а жінки услугують чоловікам. Коли Ботокуд сказав „вокди"! — жінка чимскорше пробігла з начинням до річки, опісля всипала до води трохи жовтого цукру, трохи мандіокової муки, вимішала це все рукою, пальцями облизала і так приготовлений напиток подала чоловікови, а ввесь час, як він пив, підтримувала йому начиння. Коли укладалися спати, кожда родина вибирала собі окремий гурток. Лягали на голій твердій землі, на купі рубаного дерева, на розкиданих дошках, словом: де попало. Перед сном і рано, як встають, всі, молоді й старі, йдуть до річки, де миють голову, груди, руки й ноги.

„Ботокуд завжди хотівби мати те саме, що бачить у білих людей. Коли наші снідали при ватрі, — продовжує згаданий місіонар, — підходить до нас Ботокуд і просить їсти, при чім стискав себе руками за живіт і нахилявся аж до землі на знак, що дуже голодний. Один з наших дав йому великий шмат ковбаси. Ботокуд обнюхав ковбасу, полизав і по надумі скоштував. Видно, що вона йому не смакувала, бо немилосердно викривив лице і сплюнув на кілька метрів. Чому? Бо Ботокуди не уживають ані соли ані перцю, а ковбаса була солона й перчена. Але жаль йому було покинути ковбасу, тому радив собі, як умів. Спочатку вложив її до попелу, опісля побіг до річки, розтер ковбасу в долонях, кілька разів переполоскав водою й тоді зїв. Видно, що йому не смакувала, бо розявив рот неможливо широко й довгі його полоскав. Вернувшись до ватри, наблизився до того, що дав ковбасу і з викриком гніву сказав йому „о каніоробо"! „(малпо)".

Багато ще цікавого пишуть про життя та звичаї дикунів, але, шануючи місце в газеті, обмежусь на цьому.

М. Дніпровий.

Прижмуреним оком.

НА РІКАХ ВАВИЛОНСЬКИХ...

Не люблю Жидів.

Мимо того, що вони всі нас страшно люблять...

Мимо того, що радо Радянську Україну та Дніпро за Палестину та Йордан замінити хочуть...

Не люблю — тай стільки!

А про перехід на жидівську віру то я й ніколи не думав!

Проте я в розпуці.

Подумайте, Жида з мене зробити хочуть всупереч конституції, всупереч новій польській політиці...

А хто?

Польський пресовий прокуратор у Львові!

Обрізує мої фейлетони...

Самі заголовки оставляє...

Серця не має!...

А я?... Просто не знаю, чого вже чіпитися. Пишу бувало про „Сімнайцятого липня", польське геройство та любов до кресів страх вихвалюю, — а прокуратор:

— Хто ти такий, що Поляків вихвалювати посмів?

І обрізує...

Пишу про мудрих дурнів, — обрізує; пишу про експорт комарячого сада з Польщі, — обрізує; пишу про погоду, — обрізує; пишу про дощ, — обрізує!

Мене, антисеміта, обрізує. Біль завдає, милосердя не має...

Виходить, що фейлетони для нього пишу.

А читачі що?... Читати не хочуть?...

Мої два останні фейлетони, а зглядно білі місця по них, вирізав я і післав вчора з оригіналом прем'єрови Бартлеви до Варшави.

Хай подивиться, хай розсудить...

Соломон же він наш!...

І хай скаже:

Чи годиться християнина, хочби був навіть Українцем, обрізувати?...

Жидом на силу робити?... Га?...

Аристид Шишка.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

НА ПРОДАЖ апартамент на 8 родин (fire proof), по 5 кімнат на родину, всі модерні уліпшення, дім новий вартости $26,000, продається за $24,500, стація Eastern Parkway. Голоситися до **Mr. MOROZ, 214 Hull St., Brooklyn, N. Y.** 215-17

ПОТРІБНО ЖЕНЬЩИН.

ЖЕНЬЩИН

до паковання і вибирання оріхів та загальної роботи в фабриці цукорків, між 17 а 30 літ; догідні услівя, стале заняття, добра платня.

HENRY HEIDE INC.,
Hudson, Spring & Van Dam Sts., New York City.
216-18

УКРАЇНСЬКА КАТОЛИЦЬКА парохія св. Михаїла в New Haven, Conn., пошукує дякоучителя здібного проводити школу, хор і представлення, від 1-го жовтня 1926. Зголошення прошу слати на адресу: **Rev. R. WOLYNEC, 123 Park St., New Haven, Conn.** 214-16

ДЕЛІКАТЕСЕН І ҐРОСЕРНЯ в дуже добрій околиці тано продається з причини другого бізнесу. Бінес добре вироблений. Користайте з нагоди та голосіться кождого дня від рана до 9. год. вечером. **S. KOWBASNIUK, 277 E. 10th St., near Ave. A. New York, N. Y.** 215-17

УКРАЇНСЬКА гр.-католицька парафія св. Духа West Easton, Pa., пошукує дяко-учителя, котрий провадивби хор, школу і уряджував представлення. По інформації прошу голоситися до: 216-17

MICHAEL KOLODRUB,
139 Spring St., West Easton, Pa.

ДЯКО-УЧИТЕЛЬ пошукує посади, всякі дяківські обовязки сповняє совісно і вдоволяючо. 212-16

Зголошення слати на адресу:

SVOBODA, W. L.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ПОШУКУЮ п. Теодора Гойсака, родом зі Стрия, Гал., котрий має знаходитися в Elvood City, Pa.; імя його жени Тереса. Пошукую в дуже важній справі. Хтоби про него знав, або він сам, нехай зголоситься на адресу: **PETER BOLESTA, 9518 Way Avenue, Cleveland, Ohio.** 214-16

ПОТРІБНО ДЖЕНІТОРА,

рент даром, а в додатку $5 місячно.

Голоситися під ч.: 216-17

49 SUSSEX ST., JERSEY CITY, N. J.

СТІННІ КАЛЄНДАРІ на рік 1917

Поверх 100 ріжнородних календарів на 1927 рік. Календаріюм друкований в двох красках, свята означені, пости, загальниці і другі приписи календарські. Календарі продається по гуртовій ціні (whole sale) і поодиноко. **Пишіть по повний спис і опис календарів.** За надісланнем $4.00 вишлемо 25 штук оказових, щобисьте оглянули, а опісля більше замовили. **Бізнесменам друкуемо** їх оголошення на календарях. 216—

Всі замовлення посилайте на адресу:

KULYNITHC PRINTING CO.
418 E. 9th ST., NEW YORK, N. Y.

Established 1920

СКЛАД НАЙЛУЧЩОГО 100% ПІРЯ

Гусяче правдиве, імпортоване і власного виробу — пірє, дерте, ціле і мох, качаче ціле і мох, — готові подушки власного виробу; DMC нитки; стемповані річи; срібло Roger's; сведри; полотна на покривала; капи; ножиці і много инших річей до домового ужитку. — Все найліпшої якости і ґарантоване. Пишіть по безплатний ілюстрований катальоґ до: 199—

THE LIBERTY MDSE SALES CO.,
P. O. Box 152, Sta. D., New York City.

АДВОКАТ

Б. ПЕЛЕХОВИЧ

2300 WEST CHICAGO AVENUE, CHICAGO, ILL.

Практикує у всіх судах; займається переглянанем абстрактів; виготовляє контракти купна і продажі; перепроваджує спадкові справи; полагоджує старокраєві, патентові і прочі справи. 191—

ЮЛІЯ ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ВИПОЗИЧАЄ КЕРИЧІ НА ВЕСІЛЯ, ХРЕСТИНИ І ВСЯКІ ДРУГІ ЗАБАВИ.
129 E. 7th ST., NEW YORK CITY
Telephone: Orchard 2568

ВАЖНЕ
ДЛЯ ГР. КАТ. ЦЕРКОВ І ДЯКОУЧИТЕЛІВ.

У нас можна набути

„СЛУЖБУ БОЖУ"

на три голоси і партитуру.

Всі чотири книжки $15.00.

"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.